

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 330/2024-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **A DONASTAV, s.r.o.**, Farská 12, Nitra, IČO 44 067 909, zastúpenej JUDr. Evou Hlaváčovou, advokátkou, Farská 12, Nitra, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/114/2023 z 24. januára 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. apríla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/114/2023 z 24. januára 2024 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhuje, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Domáha sa tiež priznania finančného zadosťučinenia v sume 3 000 eur a náhrady trov právneho zastúpenia.
2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka v procesnom postavení žalobkyne sa v konaní vedenom Okresným súdom Nitra pod sp. zn. 16C/22/2022 návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia domáhala, aby súd uložil žalovanému zákaz akokoľvek prevádzať, scudzovať, zaťažovať a vykonávať iné právne úkony so špecifikovaným nehnuteľnosťami. Spolu s návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia podala žalobu o určenie vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam.
3. Sťažovateľka žalobu odôvodnila tým, že na pozemkoch žalovaného (na cudzích pozemkoch) postavila domové stavby s poukazom na § 135 c) Občianskeho zákonníka, podľa ktorého môže súd upraviť pomery medzi vlastníkom pozemku a vlastníkom stavby aj inak. Ide sa skutkovo o samostatný dôvod vzniku vecného práva (vlastníckeho) k nehnuteľnosti – stavbe. Uviedla, že

medzi ňou a žalovaným v dôsledku stavby na cudzom pozemku existovala dohoda, že žalovaný po postavení domových stavieb na jeho pozemkoch prevedie ich vlastnícke právo na sťažovateľku. Sťažovateľka zdôraznila, že domové stavby postavila na svoje náklady a vlastnými výrobnými a technickými prostriedkami a žalovaný bol v tomto úplne pasívny.

4. Okresný súd zamietol návrh žalobkyne na vydanie neodkladného opatrenia a zároveň konanie vo veci samej zastavil uznesením sp. zn. 16C/22/2022 z 3. novembra 2022. Zastavenie konania a zamietnutie návrhu na vydanie neodkladného opatrenia odôvodnil prekážkou *res iudicata* s tým, že vec už bola právoplatne rozhodnutá v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C/191/2009, v ktorom sa viedla sporová vec o tie isté nehnuteľnosti a zároveň išlo o tých istých účastníkov.

5. Po podaní odvolania sťažovateľky Krajský súd v Nitre uznesením sp. zn. 25Co/7/2023 z 24. januára 2023 prvoinštančné rozhodnutie potvrdil.

6. Sťažovateľka podala proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie z dôvodu podľa § 431 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), pričom jeho prípustnosť vymedzila vadou podľa § 420 písm. f) CSP, ako aj z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia (§ 432 ods. 1 CSP), pričom prípustnosť vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

7. Dovolací súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky odmietol. V časti týkajúcej sa neodkladného opatrenia konštatoval, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nie je spôsobilým predmetom dovolacieho konania, preto ho bez toho, aby uskutočnil dovolací meritórny prieskum, ako procesné neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP. V časti týkajúcej sa rozhodnutia o žalobe odmietol dovolanie sťažovateľky ako procesne neprípustné vo vzťahu k namietanej vade zmätočnosti podľa § 447 písm. f) CSP a vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 447 písm. c) CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľky

8. Sťažovateľka namieta, že súdy nižších inštancií, ako aj dovolací súd nesprávne posúdili otázku *res iudicata*. Uvádza, že skutkové tvrdenia vzniku jej vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam odôvodňovala skutkovo odlišným spôsobom. V konaní vedenom pod sp. zn. 18C/191/2009 to bolo spracovanie vecí [už existujúcich základov § 135 b) Občianskeho zákonníka] na pozemkoch žalovaného. V konaní vedenom pod sp. zn. 16C/22/2022 sa domáhala určenia vlastníckeho práva z titulu vystavania nehnuteľností na cudzích pozemkoch [§ 135 c) Občianskeho zákonníka]. V oboch prípadoch ide podľa sťažovateľky o odlišné právne, ale i skutkové posúdenie vecí.

9. Záver súdov, že ide o *res iudicata* s odôvodnením, že „formálne petit žaloby v konaní sp. zn. 16C/22/2022 znel rovnako ako v konaní sp. zn. 18C/191/2009“, sťažovateľka považuje za arbitrárny.

10. Sťažovateľka zastáva názor, že napadnuté uznesenie dovolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené, pričom ho vníma „ako nepresvedčivé, nespravodlivé, neriešiacie špecifické otázky nastolené v spore“. Uvádza, že jeho dôsledkom došlo k odňatiu možnosti sťažovateľky konať pred súdom a faktickému odopretiu spravodlivosti.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením dovolacieho súdu.

12. Právo na súdnu ochranu sa v civilnom sporovom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za ktorých splnenia civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred súdom vrátane dovolacích konaní, v ktorých sa (popri všeobecných procesných podmienkach) uplatňujú aj ďalšie, osobitné procesné podmienky dovolacieho konania.

13. Ústavný súd, poukazujúc na svoju doterajšiu judikatúru, považuje za potrebné zdôrazniť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

14. Sťažovateľka namietané porušenie označených práv odôvodňuje predovšetkým nedostatočným odôvodnením a nepreskúmateľnosťou napadnutého uznesenia dovolacieho súdu, ako aj nesprávnym posúdením prekážky *rei iudicatae*.

15. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti preskúmal napadnuté uznesenie, ktorým najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky, pričom zistil, že sťažovateľka uplatnila oba dovolacie dôvody, teda podľa § 431 ods. 1 CSP, ktorý vymedzila vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, a tiež dovolací dôvod nesprávneho právneho poučenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), pričom prípustnosť dovolania vyvodila z § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

16. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že dovolací súd dovolanie sťažovateľky v časti smerujúcej proti rozhodnutiu o neodkladnom opatrení odmietol ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP bez toho, aby uskutočnil dovolací meritórny prieskum, keďže napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nie je spôsobilým predmetom dovolacieho konania.

17. Dovolací súd ďalej uvádza, že dovolací dôvod podľa § 431 ods. 1 CSP v zmysle uplatnenej vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP vo vzťahu k rozhodnutiu o samotnej žalobe nezistil a dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

18. Tento záver dovolací súd odôvodnil tým, že z podaných žalôb (pozn. v konaní sp. zn. 18C/181/2009 a sp. zn. 16C/22/2022) je zrejmá totožnosť strán sporu, keďže v obidvoch sporoch ako strany vystupujú totožné subjekty... Čo sa týka totožnosti predmetu konania, porovnaním žalobných návrhov je nepochybné, že v obidvoch konaniach sa sťažovateľka domáhala určenia vlastníckeho práva k rovnakým nehnuteľnostiam... Skutkové tvrdenia sťažovateľky, žalobkyne, sú v obidvoch žalobách totožné s tým, že z ich porovnania podľa dovolacieho súdu vyplýva, že v neskoršie podanej žalobe neuvádza žiadne nové skutočnosti, ktoré by mohli viesť k záveru o tom, že v tejto veci sú splnené procesné podmienky na meritórne prejednanie sporu. Zo súdneho spisu,

ako aj z obsahu oboch rozhodnutí nižších súdov i rozhodnutí súdov vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 18C/191/2009 je podľa dovolacieho súdu zrejmé, že ide o totožné spory, čo sa týka strán sporu, ako i predmetu konania.

19. Dovolací súd poukazuje na to, že podstata argumentácie sťažovateľky v dovolaní spočívala v tvrdení, že v konaní vedenom pod sp. zn. 18C/181/2009 sa domáhala priznania vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam, ktoré mala nadobudnúť spracovaním cudzej veci, a v konaní vedenom pod sp. zn. 16C/22/2022 sa domáhala nadobudnutia vlastníckeho práva k stavbám vybudovaným na cudzích pozemkoch, čo podľa nej predstavuje skutkovo, ako aj právne odlišný žalobný dôvod. Rozdielnosť obidvoch žalôb spočívala v odlišnom spôsobe nadobudnutia vlastníckeho práva, teda v odlišnom právnom posúdení.

20. Dovolací súd v napadnutom uznesení argumentoval, že právna kvalifikácia nie je všeobecnou náležitosťou žaloby, žalobca v žalobe nie je povinný skutkové tvrdenia právne kvalifikovať, to je vecou súdu (*iura novit curia*), preto odlišnosť právnej kvalifikácie nie je vo vzťahu ku konštatovaniu prekážky *res iudicata* relevantná. Cieľ obidvoch žalôb bol totožný a žalobca by nimi v prípade pozitívneho rozhodnutia dosiahol totožné výsledky. Účelom vylúčenia prekážky *res iudicata* je, aby v konaní nedošlo k odopretiu spravodlivosti, ak sa zmenia okolnosti, ktoré v prvom konaní nebolo možné predvídať. Najvyšší súd dospel k záveru, že sťažovateľka sa domáhala opätovného prejednania a rozhodnutia vo veci, ktorá už bola v konaní právoplatne rozhodnutá, a novým konaním sa snažila odstrániť nedostatky, pre ktoré bola predchádzajúca žaloba zamietnutá.

21. Najvyšší súd zdôraznil, že predmetom jeho skúmania v dovolacom konaní bola zároveň skutočnosť, či v predchádzajúcom konaní súd prvej inštancie v zamietajúcom rozsudku a odvolací súd v potvrdzujúcom rozsudku posúdili existenciu právneho vzťahu medzi stranami sporu, čo je podstatná otázka pre rozhodnutie o opodstatnenosti námietky žalobcu o neexistencii *res iudicata*. Z rozsudkov súdov oboch inštancií v konaní vedenom pod sp. zn. 18C/191/2009 dovolací súd zistil, že súdy sa zaoberali otázkou právneho vzťahu medzi stranami sporu, pričom poukázal na bod 14 rozsudku Okresného súdu Nitra sp. zn. 18C/191/2009 zo 6. júna 2019 a najmä body 10, 11 a 12 rozsudku Krajského súdu v Nitre sp. zn. 8Co/210/2019 z 25. novembra 2021, kde bolo konštatované, že žalobca nemohol nadobudnúť vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam spracovaním ani iným spôsobom. Krajský súd dospel k záveru, že žalobca sa žalobou môže domáhať splnenia zmluvného záväzku, vydania bezdôvodného obohatenia alebo zaplatenia škody. Súdy teda meritorne posúdili samotný nárok žalobcu v merite, preto podľa najvyššieho súdu k pochybeniu súdov v tejto veci neprišlo.

22. V súvislosti s dovolacím dôvodom nesprávneho právneho poučenia veci v časti dovolania proti rozhodnutiu o žalobe najvyšší súd poukázal na to, že prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým rozhodol o odvolaní proti rozhodnutiu o zastavení konania, ktorú sťažovateľka vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je vylúčená v zmysle § 421 ods. 2 CSP. Na základe uvedeného dovolanie sťažovateľky v časti smerujúcej proti rozhodnutiu o žalobe odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako procesné neprípustné.

23. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia dovolacieho súdu možno vyvodiť, že najvyšší súd odmietnutie dovolania sťažovateľky primeraným spôsobom odôvodnil, pričom jeho závery nemožno považovať za arbitrárne. Ústavný súd pri preskúmaní napadnutého uznesenia nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup dovolacieho súdu, t. j. postup, ktorý by

nemal oporu v zákone. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že najvyšší súd sa ústavne akceptovateľným spôsobom zaoberal a aj vysporiadal s dovolaním sťažovateľky vo vzťahu k oboj dovolačím dôvodom, pričom závery o jeho neprípustnosti, ku ktorým dospel, podrobne, jasne a zrozumiteľne vysvetlil.

24. Ústavný súd považuje za potrebné poznamenať, že dovolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky dovolacie námietky, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o dovolaní podstatný význam. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (podobne II. ÚS 114/2021 a tam citovaná judikatúra).

25. Právne závery, ktoré viedli najvyšší súd v konečnom dôsledku k odmietnutiu dovolania, majú podľa názoru ústavného súdu oporu v jeho judikatúre, na ktorú v napadnutom uznesení odkazuje, ako aj v aplikovaných ustanoveniach Civilného sporového poriadku. Uplatnený spôsob interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení právnych predpisov ústavný súd považuje za ústavne konformný, nepopierajúci ich účel a význam, preto podľa názoru ústavného súdu nemohol neprípustným spôsobom zasiahnuť do označených práv sťažovateľky.

26. Z uvedeného vyplýva, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a označenými právami sťažovateľky, ktorých porušenie namieta, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení.

27. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska dostatočne odôvodnené, akceptovateľné a udržateľné, a preto ústavnú sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

28. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. júna 2024

Peter Molnár
predseda senátu